

Filiera tehnologică – profilul tehnic și profilul resurse naturale și protecția mediului

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

A. MECHANIKA

Varianta 4

A gravitációs gyorsulás értéke, $g = 10 \text{ m/s}^2$.

I. Az 1-5 kérdésekre írjátok a válaszlapra a helyes válasznak megfelelő betűt. (15 pont)

1. Ha egy testet lejtőn felfele húzunk egyenes vonalú pályán úgy, hogy a test sebességének nagysága időben állandó, akkor:

- a. a testre ható erők eredője nullától különböző, és irányítása a sebesség irányításával megegyező;
- b. a test mozgási energiája időben állandó;
- c. a test összenergiája időben állandó;
- d. a test gyorsulása egyenlő a gravitációs gyorsulás értékével. (3p)

2. Egy test az F erő hatására egyenes vonalú mozgást végez, és egy adott pillanatban sebessége v és gyorsulása a . Az erő a mozgással azonos irányú és irányítású. Az F erő által kifejtett teljesítmény pillanatnyi értéke:

- a. $P = \frac{F}{a}$
- b. $P = \frac{F}{v}$
- c. $P = F \cdot a$
- d. $P = F \cdot v$ (3p)

3. Ha a fizikai mennyiségek és mértékegységek a fizika tankönyvekben használt jelölésekkel megegyeznek,

a $\frac{d}{\Delta t}$ aránnyal megadott mennyiség mértékegysége:

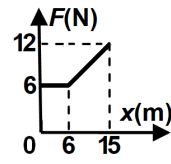
- a. m
- b. J
- c. W
- d. m/s (3p)

4. Egy rugalmas szál rugalmassági állandója $k = 200 \text{ N/m}$. Az $F = 8 \text{ N}$ alakító erő hatására a szál megnyúlása:

- a. 8 cm
- b. 6 cm
- c. 4 cm
- d. 1 cm (3p)

5. Egy test az Ox tengely mentén egyenes vonalú mozgást végez, az elmozdulás irányába és irányítása mentén ható erő hatására. A mellékelt grafikon megadja az erő modulusát a test koordinátájának függvényében. Az erő által végzett mechanikai munka értéke a test 0 m és 6 m koordinátájú helyzetei között:

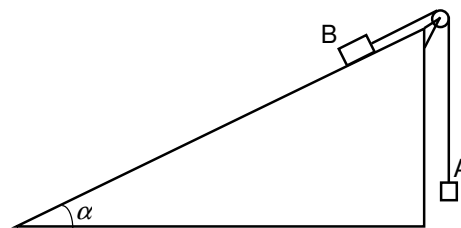
- a. 36 J
- b. 90 J
- c. 117 J
- d. 180 J (3p)

II. Oldjátok meg az alábbi feladatot: (15 pont)

A mellékelt ábrán megadott rendszert két A és B test alkotja, melyeket egy nyújthatatlan és elhanyagolható tömegű szál köt össze. A szál egy súrlódás és tehetetlenség mentes csigán megy át, amely a lejtő tetején van. Az A test tömege $m_A = 0,5 \text{ kg}$. A csúszó súrlódási együttható a B test és a lejtő felülete között $\mu = 0,2$, a lejtő és a vízszintes által alkotott szög $\alpha \approx 53^\circ$ ($\sin \alpha = 0,8$). Kezdetben a testek nyugalomban vannak. Úgy tekintjük, hogy amikor a rendszert szabadon engedjük, az A test gyorsulása felfele mutat és értéke $a = 1,2 \text{ m/s}^2$. Az A test mozgása során nem érintkezik a csigával, valamint a B test nem ér a lejtő aljába.

- a. Ábrázoljátok az A testre ható erőket.
- b. Határozzátok meg a szálban ható feszítőerő értékét.
- c. Határozzátok meg B test m_B tömegét.
- d. Számítsátok ki a B test sebességét elindulásától $\Delta t = 0,5 \text{ s}$ időtartam múlva.

III. Oldjátok meg az alábbi feladatot: (15 pont)

(15 puncte)

Egy $m = 2 \text{ kg}$ tömegű test szabadon esik a talaj felszínétől $H = 50 \text{ m}$ magasságból. Miután a test szabadesése során megtesz $d = 45 \text{ m}$ távolságot, az utolsó 5 m távolságon a testre egy függőlegesen felfele irányított F állandó erő hat, melynek hatására a test a földre érésének pillanatában megáll. A teljes mozgás során a levegővel való kölcsönhatást elhanyagoljuk. A helyzeti energiát a talaj felületén nullának tekintjük. Határozzátok meg:

- a. a test helyzeti energiájának értékét $H = 50 \text{ m}$ magasságban;
- b. a test súlya által végzett mechanikai munkát a szabadesés során, $d = 45 \text{ m}$ távolságon;
- c. a test sebességének értékét abban a pillanatban, amikor hatni kezd az F állandó erő;
- d. az F állandó erő értékét.

Filiera tehnologică – profilul tehnic și profilul resurse naturale și protecția mediului

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

B. A TERMODINAMIKA ELEMEI

Varianta 4

Adott: Avogadro szám $N_A = 6,02 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$, az egyetememes gázállandó $R = 8,31 \frac{\text{J}}{\text{mol} \cdot \text{K}}$. Az ideális gáz

állapothatározói között, adott állapotban felírható összefüggés $p \cdot V = \nu RT$.

I. Az 1-5 kérdésekre írjátok a válaszlapra a helyes válasznak megfelelő betűt.

(15 pont)

1. Az S.I. rendszerben a fajhő és az egyetememes gázállandó mértékegységeinek aránya:

- a. $\frac{\text{mol}}{\text{kg}}$ b. $\frac{\text{kg}}{\text{mol}}$ c. mol   d. kg   **(3p)**

2. Egy ideális gáz sűrűségét felére csökkentjük állandó hőmérsékleten végbemenő folyamat során. A gáz által elért végső hőmérséklet és kezdeti hőmérsékletének aránya:

- a. 1   b. 2   c. 4   d. 8   **(3p)**

3. Egy ideális gáz ν mennyisége V_i térfogatot foglal el p_i nyomáson. A gáz állandó T hőmérsékleten kitágul úgy, hogy térfogata V_f és nyomása p_f lesz. Az átalakulás során a gáz által a külső környezetével cserélt mechanikai munka kifejezése :

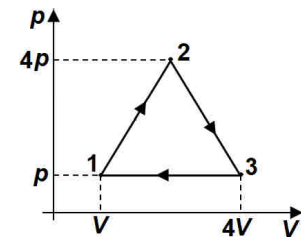
- a. $L = \nu C_V T \ln \frac{V_f}{V_i}$ b. $L = \nu C_V T \ln \frac{p_f}{p_i}$ c. $L = \nu RT \ln \frac{V_f}{V_i}$ d. $L = \nu RT \ln \frac{p_f}{p_i}$ **(3p)**

4. Egy tartályban $\nu = 0,2 \text{ kmol}$ ideális gáznak tekintett hidrogén található, $p = 16,62 \cdot 10^5 \text{ Pa}$ nyomáson és $t = 47^\circ \text{C}$ hőmérsékleten. A tartály térfogata :

- a. $3,2 \text{ m}^3$ b. $0,32 \text{ m}^3$ c. 32 L   d. 3,2 L   **(3p)**

5. A mellékelt grafikon $p-V$ koordináta-rendszerben ábrázolja az $(1 \rightarrow 2 \rightarrow 3 \rightarrow 1)$ körfolyamatot, melyet egy ideális gáz végez. A gáz által a külső környezetével cserélt mechanikai munka egy teljes körfolyamat során:

- a. $-9pV$
b. $-4,5pV$
c. $4,5pV$
d. $9pV$

(3p)

II. Oldjátok meg az alábbi feladatot:

(15 pont)

Egy vízszintes henger tökéletesen záró dugattyúval van ellátva, amely súrlódás mentesen tud mozogni. A hengerben $m = 11 \text{ g}$ szén-dioxid (CO_2) van, móltömege $\mu = 44 \cdot 10^{-3} \text{ kg/mol}$. Kezdetben a dugattyú rögzített, a gáz térfogata $V = 16,62 \text{ L}$, a hőmérséklete $t = 27^\circ \text{C}$. A külső levegő nyomása $p_0 = 10^5 \text{ N/m}^2$. Határozzátok meg:

- a hengerben a szén-dioxid mennyiségét;
- a szén-dioxid sűrűségét kezdeti állapotban;
- a szén-dioxid nyomását kezdeti állapotban;
- a gáz által elfoglalt térfogatot, amikor a dugattyút szabadon engedjük és létrejön az egyensúlyi állapot, a hőmérséklet állandó marad.

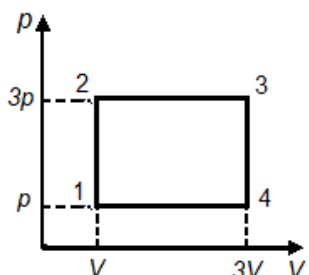
III. Oldjátok meg az alábbi feladatot:

(15 pont)

Adott tömegű, egyatomos, ideális gáz ($C_V = 1,5 R$), $1 \rightarrow 2 \rightarrow 3 \rightarrow 4 \rightarrow 1$ körfolyamatot végez, amelyet a mellékelt ábra ad meg $p-V$ koordináta-rendszerben. A gáz állapothatározói az 1-es állapotban $p = 10^5 \text{ Pa}$ és $V = 1 \text{ L}$.

Számítsátok ki:

- a gáz által a környezetével cserélt mechanikai munkát a $2 \rightarrow 3$ folyamatban;
- a gáz belső energiáját a 3-as állapotban;
- a gáz által a környezetével cserélt hőt az $1 \rightarrow 2$ folyamat során;
- a gáz által a körfolyamat során leadott hőt.

Filiera tehnologică – profilul tehnic și profilul resurse naturale și protecția mediului

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

C. AZ EGYENÁRAM ELŐÁLLÍTÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA

Varianta 4

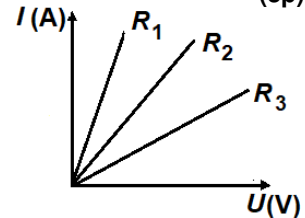
I. Az 1-5 kérdésekre írjátok a válaszlapra a helyes válasznak megfelelő betűt.

(15 pont)

1. Ha a fizikai mennyiségek jelölései megegyeznek a fizika tankönyvekben használt jelölésekkel, az $I \cdot R$ szorzat mértékegysége azonos azon összefüggés mértékegységével, mely felírható, mint:

- a. $P \cdot \Delta t$ b. $P \cdot R$ c. $\frac{P}{I}$ d. $\frac{P}{U}$ (3p)

2. A mellékelt ábra grafikonja megadja három, R_1 , R_2 és R_3 ellenállással rendelkező fogyasztón áthaladó áram erősségét a fogyasztók sarkaira kapcsolt feszültség függvényében. A fogyasztók elektromos ellenállásai közötti helyes összefüggés:

a. $R_1 < R_2 < R_3$

b. $R_1 < R_3 < R_2$

c. $R_1 > R_2 > R_3$

d. $R_1 > R_3 > R_2$ (3p)

3. Ha a fizikai mennyiségek jelölései megegyeznek a fizika tankönyvekben használt jelölésekkel, egy fém vezető elektromos ellenállásának hőmérséklettől való függését magadó összefüggés:

- a. $R = R_0 \alpha t$ b. $R = \frac{R_0}{\alpha t}$ c. $R = \frac{R_0}{1 + \alpha t}$ d. $R = R_0 (1 + \alpha t)$ (3p)

4. Egy vezető keresztmetszetén $\Delta t = 2$ min idő alatt $Q = 30$ C töltés halad át. A vezetón áthaladó elektromos áram erőssége:

- a. 25 A   b. 15 A   c. 250 mA   d. 150 mA   (3p)

5. Egy E és r paraméterekkel rendelkező áramforrás sarkaira változtatható ellenállású fogyasztót kötnek. A fogyasztó azon R ellenállása, mely esetén az áramforrás által a külső áramkörnek átadott teljesítmény maximális:

- a. $R = 3r$ b. $R = r$ c. $R = 0,75r$ d. $R = 0,5r$ (3p)

II. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

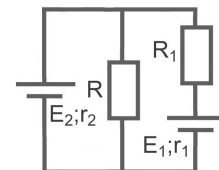
A mellékelt ábrán megadott elektromos áramkörben a fogyasztók elektromos ellenállásai $R = 10 \Omega$ és $R_1 = 9 \Omega$. A két áramforrás elektromotoros feszültségei $E_1 = 18V$, $E_2 = 15V$, belső ellenállásaik pedig $r_1 = 1 \Omega$, r_2 ismeretlen. Az R ellenállású fogyasztón áthaladó áram erőssége $I_R = 1,4A$.

a. Számítsátok ki az elektromos feszültséget az R ellenállású fogyasztón.

b. Az R ellenállású fogyasztót $\rho = 3,14 \cdot 10^{-6} \Omega m$ fajlagos ellenállással rendelkező, $d = 0,6mm$ átmérőjű vezető alkotja. Határozzátok meg a vezető hosszát.

c. Számítsátok ki az E_1 áramforrás sarkain a kapocsfeszültséget.

d. Határozzátok meg az E_2 áramforrás belső ellenállását.

III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

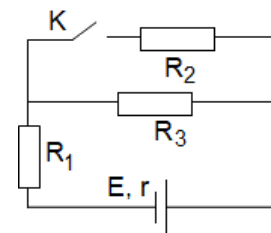
A mellékelt ábra megadja egy áramkör kapcsolási rajzát. Az áramforrás paraméterei $E = 12V$ és $r = 1 \Omega$. A három fogyasztó ellenállása $R_1 = 13 \Omega$, $R_2 = 15 \Omega$, illetve $R_3 = 10 \Omega$. Kezdetben a K kapcsoló nyitva van.

a. Számítsátok ki az R_1 fogyasztó teljesítményét.

b. Határozzátok meg az R_3 fogyasztó által $\Delta t = 15$ min működési idő alatt elhasznált elektromos energiát.

c. A K kapcsolót zárják. Számítsátok ki az áramforrás összteljesítményét.

d. Határozzátok meg az áramkör hatásfokát, abban az esetben, amikor a K kapcsoló zárt.

Filiera tehnologică – profilul tehnic și profilul resurse naturale și protecția mediului

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

D. OPTIKA

Varianta 4

Adott: a fény sebessége légüres térben $c = 3 \cdot 10^8$ m/s, a Planck- állandó $h = 6,6 \cdot 10^{-34}$ J · s.

I. Az 1-5 kérdésekre írjátok a válaszlapra a helyes válasznak megfelelő betűt.

(15 pont)

1. Egy lencse pontszerű tárgy képét hozza létre. A kép biztosan látszólagos, ha:

- közte és a lencse közötti távolság nagyobb, mint a tárgy és a lencse közötti távolság;
- közte és a lencse közötti távolság kisebb, mint a tárgy és a lencse közötti távolság;
- a lencsén áthaladt sugarak meghosszabbításainak metszéspontjában keletkezik;
- a lencsén áthaladt sugarak metszéspontjában keletkezik.

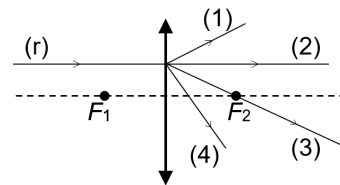
(3p)

2. A kilépési munka és a Planck-állandó arányának mértékegysége a Nemzetközi Mértékrendszerben:

- Hz
- J
- m
- s

(3p)

3. Egy (r) , optikai főtengellyel párhuzamos fénysugár vékony gyűjtőlencsére esik úgy, ahogy azt a mellékelt ábra mutatja. A fő tárgyfókuszpont, illetve a fő képfókuszpont F_1 és F_2 . A lencsén áthaladó fénysugár útjának helyes jelölését megadja:

a. (1)

b. (2)

c. (3)

d. (4)

(3p)

4. Egy $\nu = 6,1 \cdot 10^{14}$ Hz frekvenciájú sugárzás $\nu_0 = 5,6 \cdot 10^{14}$ Hz küszöbfrekvenciával rendelkező katód felületére esik. A külső fényelektromos hatás során kilépett elektronok maximális mozgási energiája:

a. $3,3 \cdot 10^{-19}$ J

b. $3,3 \cdot 10^{-20}$ J

c. $3,3 \cdot 10^{-21}$ J

d. $6,6 \cdot 10^{-21}$ J

(3p)

5. Egy levegőben ($n \cong 1$) terjedő fénysugár i beesési szög alatt érkezik egy folyadék felületére, ahol r szög alatt törik meg. A fény folyadékbeli sebességének kifejezése:

a. $v = \frac{c \cdot \sin r}{\sin i}$

b. $v = \frac{c \cdot \sin i}{\sin r}$

c. $v = \frac{c \cdot \cos r}{\cos i}$

d. $v = \frac{c \cdot \cos i}{\cos r}$

(3p)

II. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy vékony szórólencse, mely fókusz távolságának modulusa $|f_1| = 40$ cm, az optikai főtengelyre merőlegesen elhelyezett vonalas tárgyról látszólagos képet alkot. A kép négyszer kisebb, mint a tárgy.

a. A tárgy magassága $y_1 = 2$ cm. Számítsátok ki a kép magasságát.

b. Számítsátok ki a lencse és a kép közötti távolságot.

c. Szerkesszétek meg a képet az előbb megadott tárgy esetében.

d. Az f_1 fókusz távolságú lencséhez egy másik, $f_2 = 50$ cm fókusz távolságú vékony gyűjtőlencsét illesztetek.

Számítsátok ki az így kapott, két lencséből álló optikai rendszer fókusz távolságát.

III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

A mellékelt ábrán két (L_1 és L_2) egymásra helyezett átlátszó lemez van megadva, melyek között egy vékony fényvisszaverő réteg (F) található. A két lemez törésmutatói

$n_1 = 1,73 (\cong \sqrt{3})$, illetve $n_2 = 1,22 (\cong \sqrt{\frac{3}{2}})$. Egy fénysugár az L_1 lemez

felső felületére esik $i = 60^\circ$ -os szög alatt. A levegő törésmutatója

$n_{\text{levegő}} \cong 1$.

a. Számítsátok ki a fény terjedési sebességét az L_1 lemezben.

b. Számítsátok ki a törési szöget a fénysugár L_1 lemezbe való belépésekor.

c. Készítsetek egy rajzot, melyben ábrázoljátok a fénysugár útját az L_1 lemezbe való belépésétől, a lemezből levegőbe való kilépéséig, miután visszaverődött az F vékony rétegről.

d. Az F vékony réteget eltávolítják a két lemez közül, a két lemez illesztve marad. Számítsátok ki a törési szöget a fénysugár L_1 lemezből L_2 lemezbe való áthaladása során.

